

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра Фінансів, банківської справи та страхування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІНАНСОВІ РИЗИКИ В СУСПІЛЬСТВІ

(міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна)

Розробник: Яна Дроботя, доцент кафедри
фінансів, банківської справи та страхування,
к.е.н., доцент

Полтава 2021 р.

Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Фінансові ризики в суспільстві
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна
Назва структурного підрозділу	Кафедра <u>фінансів, банківської справи та страхування</u>
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач:</i> Дроботя Яна, к.е.н., доцент <i>Контакти:</i> 15 каб. (деканат факультету обліку та фінансів) e-mail: iana.drobotia@pdaa.edu.ua сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/drobotya-yana-anatoliyivna
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень Другий (магістерський) рівень - галузь знань 21 Ветеринарна медицина
Спеціальність	Всі спеціальності
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Відсутні

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування у студентів теоретичних знань і практичних навичок управління фінансовими ризиками в суспільстві.

Основні завдання навчальної дисципліни: вивчення сутності фінансових ризиків в суспільстві та їх ролі, вивчення цілей та функцій управління фінансовими ризиками суспільства; розгляд методичного інструментарію оцінки та управління фінансовими ризиками в суспільстві; набуття навичок логічного прийняття ризикових фінансових рішень; ознайомлення із сучасними фінансовими технологіями і інструментами, що використовуються у вітчизняній і зарубіжній практиці ризик-менеджменту; набуття навичок використання сучасних механізмів нейтралізації фінансових ризиків в суспільстві.

Компетентності:

загальні:

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, вміння виявляти, формулювати та вирішувати проблеми.

ЗК 6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків, уміння використовувати їх у професійній і соціальній діяльності.

ЗК 8. Здатність до практичного застосування знань та оволодіння сучасними знаннями.

Програмні результати навчання:

ПРН 6. Демонструвати здатність до аналізу, адаптації та діяльності в нових ситуаціях.

ПРН 13. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

Програма та структура навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни:

Тема 1. Теоретичні аспекти фінансових ризиків та їх роль в житті суспільства.

Тема 2. Інфляційний ризик в житті суспільства.

Тема 3. Кредитний ризик юридичних та фізичних осіб та управління ним.

Тема 4. Податковий ризик юридичних та фізичних осіб.

Тема 5. Операційні ризики юридичних осіб та управління ними.

Тема 6. Інвестиційні ризики юридичних та фізичних осіб та управління ними.

Тема 7. Фінансові ризики спричинені диджиталізацією.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	денна форма ЗС_бд2020					заочна форма ЗС_бз2020				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	лаб.	с.р.		л	п	лаб.	с.р.
Тема 1. Теоретичні аспекти фінансових ризиків та їх роль в житті суспільства.	12	2	2	-	8	12	2	-	-	10
Тема 2. Інфляційний ризик в житті суспільства.	12	2	2	-	8	12	-	-	-	12
Тема 3. Кредитний ризик юридичних та фізичних осіб та управління ним.	12	2	2	-	8	12	-	2	-	10
Тема 4. Податковий ризик юридичних та фізичних осіб.	13	2	2	-	9	13	-	-	-	13
Тема 5. Операційні ризики юридичних осіб та управління ними.	13	2	2	-	9	13	-	-	-	13
Тема 6. Інвестиційні ризики юридичних та фізичних осіб та управління ними.	13	2	2	-	9	13	-	-	-	13
Тема 7. Фінансові ризики спричинені диджиталізацією.	15	4	2	-	9	15	-	-	-	15
у т.ч. індивідуальні завдання (контрольна робота для заочної форми навчання)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30
Усього годин	90	16	14	-	60	90	2	2	-	86

Оцінювання результатів навчання

Поточний контроль здійснюється на практичних заняттях впродовж семестру у формі:

- опитування;
- виконання вправ на практичних заняттях;
- розв'язування тестів;
- контрольної роботи;
- виконання завдань самостійної роботи: реферат, глосарій.

Семестровий контроль - оцінювання рівня засвоєння здобувачем вищої освіти всього обсягу навчальної дисципліни, проводиться у формі заліку.

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним програмним результатом навчання (результатом навчання) навчальної дисципліни та мінімального порогового рівня оцінки за освітнім компонентом загалом.

Мінімальний пороговий рівень оцінки за програмним результатом (результатом навчання) навчання не може бути нижчим за 60 % від підсумку максимально можливої кількості балів.

Оцінювання навчальних досягнень за всіма видами контролю – поточний і підсумковий контроль успішності – здійснюється за бальною системою оцінювання знань.

Форми контролю результатів навчання
Денна форма навчання

Програ- мні результати навчан- ня	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти						Разом
	Опитування	Виконання вправ на практичних заняттях	Розв'язува- ння тестів	Контрольна робота	Виконання завдань самостійної роботи (реферат)	Виконання завдань самостійної роботи (глосарій)	
ПРН 6	17	10	5	7	7	4	50
ПРН 13	18	10	2	10	7	3	50
Разом	35	20	7	17	14	7	100

Заочна форма навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	Опитування	Виконання вправ на практичних заняттях	Розв'язува- ння тестів	Виконання завдань самостійної роботи (глосарій)	Виконання завдань самостійної роботи (контроль- на робота)	
ПРН 6	13	10	6	8	13	50
ПРН 13	17	10	4	6	13	50
Разом	30	20	10	14	26	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти						Разом
	Опитування	Виконання вправ на практичних заняттях	Розв'язування тестів	Контрольна робота	Виконання завдань самостійної роботи (реферат)	Виконання завдань самостійної роботи (глосарій)	
Тема 1. Теоретичні аспекти фінансових ризиків та їх роль в житті суспільства.	5	-	1	17	14	1	7
Тема 2. Інфляційний ризик в житті суспільства.	5	-	1			1	7
Тема 3. Кредитний ризик юридичних та фізичних осіб та управління ним.	5	10	1			1	17
Тема 4. Податковий ризик юридичних та фізичних осіб.	5	-	1			1	7
Тема 5. Операційні ризики юридичних осіб та управління ними.	5	10	1			1	17
Тема 6. Інвестиційні ризики юридичних та фізичних осіб та управління ними.	5	-	1			1	7
Тема 7. Фінансові ризики спричинені диджиталізацією.	5	-	1			1	7
Контрольна робота				17		17	
Виконання завдань самостійної роботи (глосарій)					14	14	
Разом	35	20	7	17	14	7	100

Заочна форма навчання

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	Опитування	Виконання вправ на практичних заняттях	Розв'язування тестів	Виконання завдань самостійної роботи (гloserій)	Виконання індивідуальних завдань (контрольна робота)	
Тема 1. Теоретичні аспекти фінансових ризиків та їх роль в житті суспільства.	15	-	5	2		22
Тема 2. Інфляційний ризик в житті суспільства.	-	-	-	2		2
Тема 3. Кредитний ризик юридичних та фізичних осіб та управління ним.	15	20	5	2		42
Тема 4. Податковий ризик юридичних та фізичних осіб.	-	-	-	2		2
Тема 5. Операційні ризики юридичних осіб та управління ними.	-	-	-	2		2
Тема 6. Інвестиційні ризики юридичних та фізичних осіб та управління ними.	-	-	-	2		2
Тема 7. Фінансові ризики спричинені диджиталізацією.	-	-	-	2		2
Виконання індивідуальних завдань (контрольна робота)					26	26
Разом	30	20	10	14	26	100

Трудомісткість:

Загальна кількість годин 90 год

Кількість кредитів 3,0

Форма семестрового контролю залік

Політика навчальної дисципліни:

- після того як здобувач вищої освіти здійснив вибір стосовно міжфакультетської дисципліни, вона стає обов'язковою для вивчення та включається до індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти;

- здобувач вищої освіти під час навчального процесу та вивчення дисципліни повинен дотримуватись академічної доброчесності стосовно виконання самостійної роботи. Дотримання академічної доброчесності передбачає: а) самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); б) посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; в) дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- у разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання, що передбачені;

- здобувач вищої освіти повинен обов'язково бути присутнім на заняттях, а у випадку відсутності з будь-яких причин на занятті повинен ліквідувати заборгованість з лекційного та практичного матеріалу;

- здобувач вищої освіти повинен з'являтися на заняття за розкладом, вчасно (згідно графіку передбаченого в університеті) та завершувати його згідно даного графіку;

- під час занять здобувач вищої освіти не повинен користуватись мобільним телефоном, а його режим повинен бути «без звуку» (винятки становлять у випадку якщо даний пристрій потрібен для навчального процесу);

- якщо здобувач вищої освіти виконує своє завдання несвоєчасно без поважних на те причин (поважною причиною є хвороба – при наявності довідки), то викладач приймає його, але знижує бали за виконання цього завдання (відсоток зниження оцінки складає 20).

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:
Презентації.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Балабанов И.Т. Риск-менеджмент: учебник. М.: Финансы и статистика, 1996. 192 с.
2. Бахарєва Я. В. Мобільний банкінг як перспективний напрям розвитку банківських інформаційних систем. *Агросвіт*. 2018. № 11. С. 48-54.
3. Бланк И.А. Управление финансовыми рисками: учебник. К.: Ника-Центр, 2005. 600 с.
4. Бойко Л. М., Дроботя Я. А. Управління фінансовими ризиками: навчально-методичний посібник. Полтава: РВВ ПДАА, 2014. 162 с.
5. Бойко Л. М., Дроботя Я. А. Капітал та фінансові ризики пов'язані з ним. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. Вип. 2 (7). Т. 2. Полтава: ПДАА. 2013. С. 28–32.
6. Для чого українці використовують інтернет-банкінг (інфографіка). URL: <https://news.finance.ua/ru/news/-/440612/dlya-chego-ukraintsy-ispolzuyut-internet-banking-infografika>.
7. Домінова І. В. Форми електронного банкінгу: еволюція, переваги та недоліки. *Облік і фінанси*. 2016. № 2. С. 104-109.
8. Донець Л.І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006.– 312 с.
9. Дроботя Я. А. Особливості систематичних та несистематичних ризиків сільськогосподарських підприємств. *Вісник Харківського національного аграрного університету імені В. В. Докучаєва. Серія «Економічні науки»*. Харків: ХНАУ. 2017. № 1. С. 51-57.
10. Дроботя Я. А. Особливості парадигми фінансових ризиків ТНК. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Миколаїв: Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського. 2017. № 18. URL: <http://global-national.in.ua/archive/18-2017/86.pdf>
11. Дроботя Я. А. Нетрадиційні банківські послуги та фінансові ризики пов'язані з ними: реалії України, міжнародний досвід. *Вісник Харківського національного аграрного університету імені В. В. Докучаєва. Серія «Економічні науки»*. Харків: ХНАУ. 2018. № 1. С. 31-40.
12. Дроботя Я. А. Глобалізація та інтеграція: фінансові ризики і переваги від залучення іноземного банківського капіталу. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Миколаїв: Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського. 2018. № 22. С. 789-793. URL: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018.pdf>.
13. Дроботя Я. А. Управління матеріальними запасами з використанням теорії управління фінансовими ризиками. *Вісник Мукачівського державного університету «Економіка та суспільство»*. Мукачево. 2019. № 20. С. 627-634. URL: <http://economyandsociety.in.ua>.
14. Дроботя Я. А. Інвестиційні ризики в діяльності сучасних сільськогосподарських підприємств. *Науковий вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Серія «Економіка»*. 2020. Том 25. Випуск 3(82). С. 109-113.
15. Дроботя Я. А., Собчишин В. М., Гаращенко В. О. Фінансовий ризик незбалансованої ліквідності: оцінка та управління. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. 2020. № 1. С. 32-42.

16. Дроботя Я. А. Управління фінансовими ризиками: навч. посіб. Полтава: ПДАА, 2019. 160 с.
17. Дроботя Я. А., Бражник Л. В., Дорошенко О. О. Диджиталізовані інновації банківського бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 23.
18. Дроботя Я. А., Бражник Л. В. Диджиталізація банківської діяльності та платіжних систем. *Інфраструктура ринку*. 2021. Випуск. 51. С. 261-267.
19. Дубина М., Шеремет О. Розвиток e-banking: світовий та вітчизняний досвід. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2019. № 2(18). С. 154-162.
20. Ілляшенко С. М. Економічний ризик: навч. посібник. 2-ге вид., перероб та доп. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 220 с.
21. Кірейцев Г. Г. Фінансовий менеджмент: посіб. К.: ЦУЛ, 2002. 495 с.
22. Крамаренко Г. О. Фінансовий менеджмент: підручник. К.: ЦУЛ, 2006. 520 с.
22. 23. Машина Н. І. Економічний ризик і методи його вимірювання: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2003. 188 с.
24. Собчишин В. М., Дроботя Я. А. Управління фінансовою стійкістю підприємства: зміст, етапи та напрями. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. Вінниця. 2019. № 6 (46). С. 121-129.

Допоміжні

1. Бланк И. А. Финансовый менеджмент: учеб. курс. К.: Ника-Центр, 1999. 528 с.
2. Бочарников В. П., Свешников С. В., Возняк С. Н. Прогнозные коммерческие расчеты и анализ рисков на FuzzyforExcel. СПб.: Наука РАН, 2000. 159 с.
3. Вітлінський В. В., Великоіваненко Г. У. Ризикологія в економіці на підприємстві: монографія. К.: КНЕУ, 2004. 480 с.
4. Война О. А. Економічний ризик. Математичні моделі та методи керування: навч. посіб. К.: Київський університет, 2001. 98 с.
5. Воронцов А. В. Управление рисками : учеб. пособ. 2-е изд., исправл. и дополн. СПб.: С.-Петербург. ун-та, 2000. 458 с.
6. Гончаренко Л. П., Филин С. А. Риск-менеджмент: навч. посіб. М.: КноРус, 2006. 206 с.
7. Гранатуров В. М., Шевчук О. Б. Ризики підприємницької діяльності: Проблеми аналізу. К.: Зв'язок, 2000. 152 с.
8. Пікус Р. В. Управління фінансовими ризиками: навч. посіб. К.: Знання, 2011. 598 с.
9. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 05.10.2017 № 2163- VIII зі змінами від 08.07.2018, підстава - 2469-VIII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19_20.
10. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. зі змінами від 30.01.2018, підстава - 2168-VIII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17_24_21.
11. Огляд ринку платіжних карток та платіжної інфраструктури України за 2018 рік. НБУ. 2019. URL: https://bank.gov.ua/file/download?file=Servey_PS-2018.pdf.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Офіційний веб-сайт Державного комітету статистики України: ukrstat.gov.ua.
2. Офіційний веб-сайт Головного управління статистики в Полтавській області: <http://www.pl.ukrstat.gov.ua>.
- Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua>.